

Dit jaar wordt het passend onderwijsbeleid geëvalueerd. Ouders ervaren in de praktijk dat passend onderwijs vaak niet werkt zoals bedoeld. Het wettelijk kader voor passend onderwijs is duidelijk. Ieder kind heeft recht op onderwijs. Leerlingen hebben recht op doeltreffende aanpassingen, schoolbesturen hebben een zorgplicht. Uit de analyse van ouderorganisaties Ouders & Onderwijs, Balans en Ieder(in) blijkt echter dat het wettelijk kader te vaak niet wordt geleefd en de kwaliteit van (passend) onderwijs in de praktijk onvoldoende is.

Om te komen tot de noodzakelijke aanpassingen pleiten we voor de volgende maatregelen:

1. **Investeer in onderwijs.**
 - a. Verklein de klassen
 - b. Zorg voor meer handen in de klas
 - c. Waardeer leerkrachten beter
 - d. Zorg voor betere opleiding en bijscholing van leerkrachten
2. **Verbeter de ondersteuning op school.**
 - a. Verbeter de ondersteuning op iedere school
 - b. Maak de mogelijkheden voor toewijzen extra ondersteuning transparant
 - c. Verbeter de inzet van zorg en extra ondersteuning op school
 - d. Geef kinderen leerrecht en maak het aanbod flexibel
 - e. Geef thuiszitters een leerlinggebonden ontwikkelbudget
 - f. Geen Veilig Thuis meldingen bij het ontbreken van passend onderwijs
3. **Versterk de positie van leerlingen en ouders.**
 - a. Geef ouders de keuze tussen regulier of speciaal onderwijs
 - b. Geef leerlingen hoorrecht
 - c. Houd toezicht op de privacy van leerlingen
 - d. Faciliteer regionale netwerken van ervaringsdeskundige ouders
4. **Verbeter het systeem van passend onderwijs.**
 - a. Verplicht een onafhankelijk oudersteunpunt bij ieder samenwerkingsverband
 - b. Verplicht onafhankelijk intern toezicht op de samenwerkingsverbanden
 - c. Verbeter de handhaving op de zorgplicht
 - d. Werk stapsgewijs toe naar inclusiever onderwijs

Evaluatie passend onderwijs vanuit het perspectief van ouders.

Het recht op onderwijs geldt in Nederland voor álle kinderen. Toch is er een groeiende groep kinderen voor wie dit recht in de praktijk niet of maar beperkt geldt. Het systeem van passend onderwijs sluit nog steeds kinderen uit, geeft kinderen minder kansen vanwege hun ondersteuningsbehoefte of biedt geen passende kwalitatief goede plek. De doelstellingen die de overheid had met het invoeren van passend onderwijs: minder thuiszitters, minder verwijzingen naar speciaal onderwijs, thuisnabij onderwijs, kwalitatief goede ondersteuning in de reguliere klas en minder bureaucratie, zijn niet gehaald. Ook de doelstellingen van ouders: optimale ontwikkelkansen en onderwijs, een kind dat met plezier naar school gaat en erbij hoort, ondersteuning die aansluit bij de behoefte van hun kind, worden te vaak niet gehaald. Het uitgangspunt van passend onderwijs is recht doen aan de diversiteit van de gehele leerlingenpopulatie. Zonder aandacht voor die diversiteit, loopt passend onderwijs spaak.

Totstandkoming.

In deze notitie geven landelijke (ouder-)organisaties Ouders & Onderwijs, Ieder(in) en Balans aan wat er volgens ouders nodig is om passend onderwijs te laten werken in de praktijk. Onze inbreng is gebaseerd op de praktijkervaringen van ouders. Hiervoor hebben we uitgebreid onderzoek gedaan onder het Landelijk Ouderpanel, waarbij 900 ouders zijn bevestigd. In drie regionale bijeenkomsten hebben ruim 100 ouders hun ervaringen met passend onderwijs gedeeld en concrete adviezen gegeven voor verbetering. De 3500 vragen van ouders over passend onderwijs die afgelopen jaar aan het informatiepunt van Ouders & Onderwijs zijn gesteld zijn geanalyseerd. Op een serie bijeenkomsten van oudervereniging Balans hebben ouders de voornaamste knelpunten binnen passend onderwijs benoemd en er is gebruik gemaakt van de signalen die bij Ieder(in) binnenkwamen. Tot slot spraken we een groot aantal ouders, ouderorganisaties en diverse maatschappelijke organisaties over passend onderwijs. Het geheel aan inbreng vertoonde verrassend veel overeenkomsten die zijn verwoord in deze notitie.

Wettelijk kader.

Het wettelijk kader van passend onderwijs is duidelijk. We zetten de belangrijkste wetten en verdragen hier kort op een rij:

- Sinds 2009 hebben schoolbesturen op basis van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) de plicht om doeltreffende aanpassingen te verrichten voor een kind met een beperking.
- Met de ratificatie van het VN Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in 2016 heeft de Nederlandse overheid zich eraan gecommitteerd (artikel 24) *'een inclusief onderwijssysteem op alle niveaus en voorzieningen voor een leven lang leren' te waarborgen. Dat betekent dat 'personen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van het algemene onderwijssysteem, en dat kinderen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van gratis en verplicht basisonderwijs of van het voortgezet onderwijs; personen met een handicap toegang hebben tot inclusief, hoogwaardig en gratis basisonderwijs en tot voortgezet onderwijs en wel op basis van gelijkheid met anderen in de gemeenschap waarin zij leven; redelijke aanpassingen worden verschaft naar gelang de behoefte van de persoon in kwestie.'*
- Op basis van het VN-Kinderrechtenverdrag, dat is geratificeerd in 1995, hebben kinderen tot hun 18e recht op gratis onderwijs.
- Bij de invoering van de Wet passend onderwijs in 2014, is de zorgplicht van scholen omschreven: *'Indien de toelating van een leerling die extra ondersteuning behoeft, wordt geweigerd, vindt de weigering niet plaats dan nadat het bevoegd gezag er, na overleg met de ouders en met inachtneming van de ondersteuningsbehoefte van de leerling en de schoolondersteuningsprofielen van de betrokken scholen, voor heeft zorg gedragen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten.'*
- In het Burgerlijk Wetboek (artikel 247) staat aangegeven dat ouders *'de plicht en het recht hebben om hun minderjarig kind te verzorgen en op te voeden. Onder verzorging en opvoeding worden mede verstaan de zorg en de verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn en de veiligheid van het kind alsmede het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid.'* Hiermee zijn ouders dus de eindverantwoordelijke voor de opvoeding, de ontwikkeling en het onderwijs van hun kind. Ouders hebben daarom vrijheid van schoolkeuze en instemmingsrecht op het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief.

De wet en de praktijk.

Hoewel er met de theorie van passend onderwijs niet veel mis is, moeten we constateren dat het in de praktijk niet heeft gebracht wat ouders hoopten: kwalitatief goed onderwijs met passende ondersteuning, zodat ieder kind zich optimaal kan ontwikkelen. Ouders komen in de praktijk te veel drempels tegen, er heerst grote onduidelijkheid over wat er van scholen verwacht mag worden, wie waarvoor verantwoordelijk is en waar ouders terecht kunnen als het niet goed gaat met hun kind op school. Passend onderwijs is hierdoor voor veel ouders een hindernisbaan geworden. De verschillen tussen regio's zijn groot en er is sprake van willekeur. Er bestaat een grote kloof tussen de wettelijke rechten en de uitvoering in de praktijk. Ouders raken gefrustreerd en wanhopig, kinderen voelen zich afgewezen en niet welkom op school. Een grote meerderheid van 60% van de ouders die te maken heeft met passend onderwijs geeft in de peiling van het Landelijk Ouderpanel aan dat ze negatief zijn over de invulling ervan in de praktijk. Helaas is slechts 14% positief. Zolang zo'n grote groep ouders ontevreden is over de uitvoering van passend onderwijs, vinden wij het belangrijk vanuit het perspectief van ouders een aantal noodzakelijke maatregelen voor te stellen.

1. Investeer in onderwijs.

Passend onderwijs begint veelal in een reguliere klas op een reguliere school. Daarom kunnen en moeten we de uitvoering van passend onderwijs niet los zien van het functioneren van het onderwijs als geheel. In het onderwijs hebben we te maken met een veel te hoge werkdruk, een lerarentekort, grote klassen en een gebrek aan extra handen in de klas van ondersteunend personeel. Leraren hebben onvoldoende tijd en ruimte om aandacht te besteden aan de behoeften van kinderen, zeker als ze iets extra's nodig hebben. Ook zijn leerkrachten niet opgeleid in het bieden van passend onderwijs en het omgaan met verschillen in de klas. Hoe ze hierbij hulp kunnen krijgen is vaak onduidelijk.

De druk op het huidige onderwijssysteem gaat ten koste van de onderwijskwaliteit aan alle kinderen, maar de kinderen die het moeilijkst meekomen hebben hier het eerst en het meest last van. Scholen voelen zich niet bekwaam om deze kinderen te bieden wat ze nodig hebben en dus neemt het aantal leerlingen op speciaal onderwijs toe. Ook daar heerst echter een toenemend lerarentekort en is er vaak sprake van wachtlijsten. Kinderen die extra ondersteuning nodig hebben vallen uit of presteren onder niveau.

De problemen met passend onderwijs kunnen dan ook alleen structureel worden opgelost door structurele maatregelen die de onderwijssector als geheel aanpakken. Als we dit niet doen, dan zullen alle wijzigingen om het 'systeem' van passend onderwijs aan te passen slechts marginale verbeteringen opleveren. Dat is dweilen met de kraan open.

De belangrijkste randvoorwaarden voor het slagen van passend onderwijs

- Verklein de klassen, zodat kinderen tot hun recht komen en leraren minder werkdruk ervaren.
- Zorg voor meer handen in de klas, zodat de werkdruk voor leraren daalt, kinderen meer aandacht krijgen en er meer tijd is voor lesvoorbereiding en scholing. De inzet van voldoende onderwijsondersteunend personeel en multidisciplinaire ondersteuning is een voorwaarde voor passend onderwijs.
- Waardeer leerkrachten beter door een beter salaris, vaste contracten, goede begeleiding bij instroom en door het geven van professionele ruimte.
- Zorg voor betere opleiding en bijscholing van leerkrachten in:
 - Het lesgeven aan kinderen met diverse ondersteuningsbehoeften
 - De samenwerking met leerlingen en ouders als het op school niet goed gaat
 - Wetgeving en beleid o.g.v. passend onderwijs, waaronder de werking van de zorgplicht, opstellen OPP, werking van samenwerkingsverbanden en de mogelijkheden om extra ondersteuning te organiseren.

2. Verbeter de ondersteuning op school.

Het organiseren van passend onderwijs wordt al snel een bestuurlijke exercitie. Iets wat geregeld wordt door schoolbesturen, directeuren van samenwerkingsverbanden en gemeenteambtenaren. De echte verbeteringen moeten echter plaatsvinden op school. Het bieden van passende ondersteuning in de klas krijgt veel te weinig aandacht in de huidige aanpak. Ouders, leerlingen en onderwijspersoneel willen weten wat er verwacht mag worden van de school en willen duidelijkheid over wat het aanbod is aan ondersteuning op school. Leraren willen kunnen vertrouwen op de beschikbaarheid van ondersteuning in de klas. En ouders willen niet afhankelijk zijn van de goodwill van een school, maar kunnen rekenen op onderwijs op maat voor ieder kind.

Verbeter de ondersteuning op iedere school.

Veel scholen bieden weinig extra ondersteuning aan kinderen die dat nodig hebben. Als kinderen het moeilijk hebben wordt er minimaal extra aandacht aan de kinderen besteed en als ze daar onvoldoende aan hebben, dan wordt al snel aangestuurd op doorverwijzing naar het speciaal onderwijs. Van de ouders in het ouderpanel wiens kind ondersteuning krijgt is 42% ontevreden over de uitvoering van die ondersteuning. Er moet duidelijker afgesproken worden wat ouders van een school mogen verwachten op het gebied van ondersteuning. Nu krijgen ouders vaak te maken met allerlei bureaucratie, omdat hun kind 'extra' ondersteuning nodig heeft. Of scholen stellen dat er geen geld voor is. Het idee moet zijn dat er voor elk kind een onderwijsaanbod is. Er zijn een aantal specifieke groepen waarvoor het aanbod nu ontoereikend is.

Deze vragen om extra aandacht. Ook de transparantie en bruikbaarheid van de schoolondersteuningsprofielen laat vaak te wensen over.

Als we de basisondersteuning beter op orde krijgen, zullen veel minder kinderen een beroep doen op de 'extra ondersteuning'. Investeren in een brede basisondersteuning op scholen moet dan ook de prioriteit krijgen om zo het regulier onderwijs toegankelijker te maken voor een veel grotere groep leerlingen. Niet door een basisondersteuning vast te leggen in de wet, want een minimumniveau wordt als snel een maximumniveau. Maar wel door duidelijk te maken dat van scholen verwacht wordt dat ze alle aanpassingen doen die binnen hun mogelijkheden vallen. Scholen moeten daartoe uiteraard in staat gesteld worden, met middelen, extra handen en voldoende knowhow. Zo zetten we een echte stap richting inclusiever onderwijs.

- Geef duidelijkheid over wat ouders en leerlingen van iedere school aan aanpassingen en ondersteuning mogen verwachten. Maak duidelijk wanneer er sprake is van onevenredige belasting en wanneer niet.
- Spreek scholen aan op hun verantwoordelijkheid om doeltreffende aanpassingen te verrichten, en maak dit onderdeel van het inspectiekader.
- Stel een landelijk format verplicht voor de schoolondersteuningsprofielen. Het schoolondersteuningsprofiel moet zo opgesteld zijn dat ouders scholen met elkaar kunnen vergelijken en deze kunnen gebruiken bij het maken van de schoolkeuze. Zorg dat ouders deze informatie kunnen vinden op Scholen op de kaart en in de schoolgids.
- Vergroot het aanbod van ondersteuning in de klas. Specifieke aandacht hierbij is van belang voor kinderen met chronische aandoeningen en kinderen met autisme, een angststoornis/PTSS. Zij zijn momenteel onvoldoende in beeld binnen passend onderwijs.
- Zorg voor meer aanbod voor leerlingen die hoogbegaafd zijn. Dit kan in de vorm van extra ondersteuning in de reguliere klas, aparte klassen of andere specifieke voorzieningen.

Maak de mogelijkheden voor toewijzen extra ondersteuning transparant.

Er zijn momenteel grote verschillen in de manier waarop de verschillende scholen en samenwerkingsverbanden omgaan met de inzet van extra ondersteuning. Ook het feit dat zij verschillend georganiseerd zijn, werkt dat in de hand. Dit leidt tot willekeur, te late inzet van expertise en onduidelijkheid over de verplichting van het schoolbestuur om doeltreffende aanpassingen te doen. Te vaak wordt er pas een ontwikkelingsperspectief voor leerlingen opgesteld als er besloten is een kind te verwijzen naar speciaal onderwijs. De huidige onduidelijkheid rondom de extra ondersteuning zet zowel leerkrachten als ouders op achterstand.

- Stel landelijke richtlijnen op voor het proces van aanvragen en toewijzen TLV. Maak met de TLV de benodigde ondersteuning beschikbaar voor zowel plaatsing op speciaal onderwijs als voor ondersteuning op de reguliere school. Op deze wijze kan budget voor leerling op het speciaal onderwijs dan wel op de reguliere school worden ingezet, analoog aan de eerder LGF-indicatiestelling. Uitgangspunt is dat ouders de keuze maken tussen speciaal of regulier onderwijs.
- Oormerk het geld voor extra ondersteuning door middel van toekenning van een leerlinggebonden ontwikkelbudget. Zo kan het geld direct ingezet worden op school en in de klas voor de leerling(en) die het nodig hebben.
- Voor leerlingen in het regulier onderwijs met ondersteuning van cluster 1 en 2 is meer maatwerk nodig in de begeleiding. Voor ouders is vaak onvoldoende duidelijk hoe het ondersteuningspakket tot stand komt. Ook is er onvoldoende duidelijkheid over de ondersteuning voor leerlingen die naast een zintuiglijke beperking of taalstoornis ook een andere ondersteuningsvraag hebben.

Verbeter de inzet van zorg en extra ondersteuning op school.

Een groep leerlingen heeft tijdens schooltijd medische zorg of extra begeleiding/ondersteuning nodig. Steeds opnieuw blijkt deze combinatie vanuit Zvw, Wlz of Jeugdwet tot knelpunten te leiden. Het gevolg is dat ouders van het kastje naar de muur worden gestuurd en dat zorg op school te veel afhankelijk is van toeval en goodwill.

- Geef ervaringsdeskundige ouders inspraak bij het inkopen van zorg onder onderwijstijd, zowel voor individuele leerlingen als de inkoop van collectieve zorg op school.
- Laat ruimte voor uitzonderingen, zodat ouders die dermate gecompliceerde zorg voor hun kind nodig hebben, deze zelf kunnen inzetten op school
- Voorkom 'kastje naar de muur' door, indien gewenst door ouders, het opstellen van een integraal onderwijszorg-plan, waarin de bestaande plannen (OPP, Jeugdwet, e.a.) worden opgenomen. Neem hierin ook leerlingenvervoer mee.
- Verplicht scholen tot het organiseren van zorg ten aanzien van veelvoorkomende medische handelingen. Dit kan door de inzet van eigen personeel, door samen te werken met bijvoorbeeld thuiszorgorganisaties of door een verpleegkundige in de school te hebben.

Geef kinderen leerrecht en maak het aanbod flexibel.

Er zijn kinderen voor wie een reguliere klas niet past. Zij hebben behoefte aan andere vormen van onderwijs, ondersteuning, tempo en niveau. Het recht op ontwikkelen en leren van kinderen is leidend bij het vormgeven en faciliteren van andere vormen van onderwijs. Als er geen passend aanbod is, vraagt dat om creatieve oplossingen, óók op een andere manier dan op de school. Denk aan thuisonderwijs, onderwijs op afstand of onderwijs op een andere locatie of via ingekocht particulier onderwijs. Binnen de huidige wet- en regelgeving is het al mogelijk dat scholen particulier onderwijs inkopen voor leerlingen die dit nodig hebben. Veel scholen zijn echter terughoudend met het inkopen van particulier onderwijs, omdat zij denken dat het niet mag en het daarom uit voorzorg niet doen. Dit benadeelt kinderen en ontnemt hen in sommige gevallen het recht op onderwijs.

- Geef kinderen leerrecht en sluit daarbij aan bij het VN-Kinderrechtenverdrag. Het recht van kinderen op ontwikkeling mag niet afhankelijk zijn van de praktische organisatie van het onderwijs of de geldstromen.
- Maak alternatieve opties voor leren en ontwikkeling van kinderen makkelijker. Denk daarbij aan de combinatie van onderwijs en zorg en onderwijs op een andere locatie dan school, zoals thuis, in een zorginstelling of op afstand. Daar waar de wetgeving in de weg staat, dient deze te worden aangepast.
- Stimuleer scholen om waar dit in het belang van het kind is particulier onderwijs in te kopen en maak als overheid duidelijk hoe zij dit kunnen doen binnen de bekostigingsvoorwaarden. Zorg ook dat alle inspecteurs van de Onderwijsinspectie op de hoogte zijn van deze mogelijkheid, zodat ze niet ten onrechte handhavend optreden.
- Laat de inzet van maatwerk in onderwijstijd door de inspectie toetsen. Spreek scholen aan op hun plicht om zelf doeltreffende aanpassingen te doen. Spreek samenwerkingsverbanden aan op het ontbreken van dekkend aanbod.

Geef thuiszitters een leerlinggebonden ontwikkelbudget.

Het aantal uitvallers uit het onderwijs blijft toenemen. Veel van de in deze tekst voorgestelde maatregelen dragen bij aan het voorkomen van deze uitval zoals de invoering van het leerrecht, meer handhaving op een dekkend aanbod en een flexibeler onderwijsaanbod. Ook het versterken van de positie van ouders is belangrijk om thuiszitten te voorkomen.

Ouders benoemen een aantal specifieke maatregelen bij het voorkomen van thuiszitten en het oplossen van bestaande situaties.

- Verplicht samenwerkingsverbanden om een persoonsgebonden leerrechtbudget te reserveren voor kinderen die thuiszitten. Uit dit budget kunnen kosten voor alternatieve vormen van onderwijs aan deze leerlingen betaald worden wanneer er geen dekkend aanbod is.
- Zorg dat een leerling altijd ingeschreven blijft staan bij een school, zodat deze niet van de radar verdwijnt.
- Neem de oplossingsrichting van ouders en de leerling als uitgangspunt. Een oplossing zonder draagvlak van ouders of leerling zal namelijk nooit duurzaam effect hebben.
- Zorg voor een eenduidige werkwijze vanuit leerplicht. De huidige verschillen zijn te groot waardoor willekeur ontstaat. Het recht van kinderen op passend onderwijs en ontwikkeling dient uitgangspunt te zijn van het werk van iedere leerplichtambtenaar.

Geen Veilig Thuis meldingen bij het ontbreken van passend onderwijs.

Ouders van kinderen die thuiszitten zonder passend onderwijs kunnen te maken krijgen met een melding bij Veilig Thuis. Ook wordt het doen van een melding bij Veilig Thuis gebruikt als een drukmiddel om bijvoorbeeld plaatsing op speciaal onderwijs bij ouders af te dwingen. Veilig Thuis meldingen bij het ontbreken van passend onderwijs zijn schadelijk voor het kind en de ouders, zijn niet effectief en brengen passend onderwijs niet dichterbij.

- Doe geen Veilig Thuis melding als gevolg van het ontbreken van passend onderwijs voor een leerling. Pas de meldcode hierop aan.

3. Versterk de positie van leerlingen en ouders.

Ouders zijn experts op het gebied van hun kind. Het onderwijs benut de kennis van ouders onvoldoende. Ouders worden onvoldoende betrokken bij de ondersteuning van hun kind op school. Zij voelen zich afhankelijk van de school en worden niet serieus genomen. Het beeld van de overvragende ouder komt steeds terug in de media en het onderwijs. Er dient te worden geïnvesteerd in goede communicatie tussen ouders en onderwijspersoneel. De praktijk toont immers dat deze communicatie niet vanzelf gaat, zeker niet in complexe situaties.

De wetgeving is duidelijk: ouders hebben instemmingsrecht op het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief. Echter, van de ouders in het ouderpanel wiens kind een ontwikkelingsperspectief heeft, is 25% van de ouders niet of nauwelijks betrokken geweest bij het opstellen hiervan. Ook hebben ouders recht op het maken van een eigen keuze voor onderwijs dat het beste past bij hun kind. Ouders hebben behoefte aan het kunnen consulteren van andere ervaringsdeskundige ouders bij het maken van de juiste keuzes voor hun kind. Het organiseren van regionale netwerken van ervaringsdeskundige ouders versterkt de positie en de kennis van ouders.

Om te zorgen dat de rechten van ouders in de praktijk waar gemaakt worden, stellen we een aantal concrete zaken voor.

- Geef ouders de keuze voor regulier of speciaal onderwijs. Deze keuzevrijheid mag niet worden beperkt door financiële overwegingen van de school of het samenwerkingsverband en moet erop gericht zijn de ondersteuning bij het kind te krijgen in plaats van het kind bij de ondersteuning.
- Geef leerlingen hoorrecht bij de inzet van extra ondersteuning en leg dit wettelijk vast. Trek de zeggenschap van kinderen en het hoorrecht gelijk aan de richtlijnen die nu gelden voor medische zorg aan kinderen (wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst).
- Houd toezicht op de privacy van leerlingen. Dit dient te gebeuren door de inspectie en de autoriteit persoonsgegevens.
- Faciliteer regionale netwerken van ervaringsdeskundige ouders. Het delen van kennis en ervaringen van ouders staat hierbij centraal, juist omdat er grote verschillen zijn tussen de manier waarop per regio passend onderwijs is georganiseerd. Ook zijn ouders gebaat bij buddy's die met hen meegaan naar een lastig gesprek.

4. Verbeter het systeem van passend onderwijs.

In het systeem van passend onderwijs zijn een aantal zaken onvolledig of niet effectief georganiseerd. Er is onvoldoende sturing op de doelen van passend onderwijs, er is te weinig duidelijkheid over wat te verwachten is van scholen en er is onvoldoende handhaving.

Verplicht een onafhankelijk oudersteunpunt bij ieder samenwerkingsverband.

Ouders geven aan behoefte te hebben aan een plek waar ze terecht kunnen voor deskundig en onafhankelijk advies bij het samenwerkingsverband. Bij dit ouderpunt kunnen ouders terecht voor informatie over hun rechten en plichten, advies en bemiddeling. Bouw hierbij waarborgen in voor de onafhankelijkheid van het ouderpunt door ouders en ouderorganisaties een stem te geven in de organisatie en benoemingen.

Verplicht onafhankelijk intern toezicht op de samenwerkingsverbanden.

De rol van het samenwerkingsverband moet worden aangepast. Naast de eerder genoemde sterkere handhaving op het dekkend aanbod en het onafhankelijke ouderpunt, zijn er een aantal andere manieren waarop het samenwerkingsverband een duidelijkere rol bij de uitvoering van passend onderwijs kan nemen. Uit de evaluatie van het toezicht op samenwerkingsverbanden blijkt dat sterk intern toezicht en scherpe sturing de effectiviteit van de samenwerkingsverbanden ten goede komt.

- Verander de wijze waarop het toezicht op samenwerkingsverbanden wordt georganiseerd. Zorg voor onafhankelijk toezicht, waarbij ouders, leerlingen en personeel een bepalende stem hebben in de invulling van dit toezicht.
- Geef het samenwerkingsverband een duidelijke rol in het monitoren van de uitvoering van passend onderwijs op de aangesloten scholen. Het samenwerkingsverband kan op deze manier beter zicht houden en inzicht geven op de uitvoering van de zorgplicht, de keuzevrijheid van ouders (bij het afgeven van een tlv) en het dekkend aanbod.

Verbeter de handhaving op de zorgplicht.

Hoewel de zorgplicht een centraal onderdeel is van de wetgeving passend onderwijs, wordt deze te vaak in de praktijk niet nagekomen door scholen. Zo krijgen ouders voorafgaand aan de formele aanmelding te horen dat ze hun kind niet kunnen inschrijven, of wordt een kind verwijderd zonder dat er een andere passende school is gevonden. Ook wordt te vaak geweigerd om extra ondersteuning te bieden, vanwege geld en regels.

- Breid de handhaving op de zorgplicht door de onderwijsinspectie uit. Informeer ouders over deze handhaving en stimuleer meldingen van ouders. Zorg dat ouders terugkoppeling krijgen. Stel sancties in voor het schenden van de zorgplicht door schoolbesturen.
- Laat de onderwijsinspectie bij het reguliere toezicht specifiek kijken naar de werkwijze rondom de ontwikkelingsperspectieven en het instemmingsrecht van ouders op het handelingsdeel.
- Zorg dat de inspectie samenwerkingsverbanden aanspreekt op hun verantwoordelijkheid voor een dekkend onderwijsaanbod en grijp op tijd in waar nodig.

Werk stapsgewijs toe naar inclusiever onderwijs.

De input van ouders laat zien dat er steun is voor stappen naar inclusief onderwijs, waarbij ruimte blijft voor specifieke voorzieningen. Inclusie legt een hogere verwachting bij reguliere scholen, maar feitelijk gaat het om anders organiseren van onderwijs. Dat vraagt om een brede dialoog met alle betrokken partijen. Het anders organiseren van onderwijs moet gelijk opgaan met een grotere investering en het organiseren van de juiste systeemprikkels. Die grotere investering zorgt voor meer handen in de klas, kleinere klassen, extra aandacht in de opleiding en bijscholing van onderwijspersoneel, etc. De systeemprikkels zijn gericht op het stimuleren van flexibiliteit en het bieden van werkelijk maatwerk voor die kinderen die dat nodig hebben. Binnen het onderwijs vraagt het om een cultuur, waarbij het uitgangspunt is: ieder kind is hier welkom,

en het is onze verantwoordelijkheid om het onderwijs te laten passen. De uitwijkmogelijkheid van het speciaal onderwijs komt alleen in beeld wanneer ouders hier ook achter staan. Specialistisch onderwijs moet mogelijk zijn als dit in het belang van het kind is. Dit dient zo dicht als mogelijk bij de reguliere setting te worden georganiseerd.

- Zet koers naar de integratie van regulier en speciaal onderwijs, zodat onderwijs voor een grotere en diverse groep leerlingen openstaat en inclusief wordt. Ontwikkel hiervoor een visie op het niveau van de school, het samenwerkingsverband en de landelijke overheid.
- Maak op korte termijn de samenwerking mogelijk tussen regulier en speciaal onderwijs door speciale klassen en voorzieningen op regulier onderwijs te faciliteren.
- Stel de keuzevrijheid van ouders en leerling centraal.
- Maak gebruik van de kennis van inclusieve scholen en de cultuur op deze scholen voor het inspireren en vormgeven van inclusiever onderwijs op alle scholen.
- Neem in het toetsingskader van de onderwijsinspectie op dat zij de voortgang meten bij scholen naar inclusief onderwijs.

Tot slot.

Ouders zijn eensgezind: passend onderwijs kan en moet beter. Gelukkig zijn er heel veel ouders die hun ervaringsdeskundigheid hebben ingezet om na te denken over verbeteringen. Ouders verlangen nu vooral naar daadkracht in het verbeteren van het passend onderwijs.